

Voortgang vervolgproces windenergie op en rondom de Veluwe

Op 17 februari hebben provincies Gelderland, Flevoland, Overijssel, de zes Gelderse RES-regio's en RES-regio's Flevoland en West-Overijssel bovenregionale afspraken over windenergie op en rondom de Veluwe gemaakt. Onderdeel van de afspraken is het vervolgproces voor opwekken van windenergie op en rondom de Veluwe. Provincie Gelderland neemt de regie in dit proces en heeft de afgelopen periode bekeken hoe het vervolgproces effectief en efficiënt kan worden ingericht. Deze notitie geeft de actuele stand van zaken over het vervolgproces en gaat in op de te zetten stappen aankomende periode.

Onderzoek

Rondom de Veluwe willen de provincie en de RES-regio's de doelstellingen voor energietransitie behalen en werken aan een sterke en weerbare natuur en de doelen voor soortenrijkdom. Daarnaast willen we het mogelijk maken dat windinitiatieven zo snel mogelijk gerealiseerd kunnen worden. Daarom onderzoeken we hoe een model van stilstandsvoorzieningen rondom de Veluwe kan worden gerealiseerd.

Toelichting

De rapportage 'Windenergie op en rondom de Veluwe' geeft al enkele voorbeelden van de vermindering in aanvaringsslachtoffers bij de Wespendif bij specifieke stilstandsvoorzieningen op specifieke afstanden tot de Veluwe. Gedacht wordt aan het nader doorrekenen van een aantal scenario's met stilstand tussen zonsopkomst en zonsondergang. Zo kan er meer inzicht ontstaan in de benodigde stilstandsvoorzieningen voor initiatieven op verschillende afstanden rond de Veluwe. Initiatieven kunnen met deze stilstandsvoorzieningen relatief snel doorgang vinden. We bereiden nu het onderzoek voor.

Samenwerking

Er komen twee ambtelijke begeleidingsgroepen om dit proces te begeleiden. Hierin is voorzien dat er twee vertegenwoordigers uit alle RES regio's in oprichting deelnemen. Een inhoudsdeskundige en één persoon die meer het bestuurlijk proces begeleidt. Daarnaast wil we een klankbordgroep oprichten met deelnemers uit diverse organisaties. Het doel van de klankbordgroep is om vanuit de eigen achterbannen te reflecteren op inhoud en proces. Op dit moment zoeken we contact met natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, het Rijk, het Nationaal Programma RES (werkgroep energie, natuur en landschap) en de Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA).

Bovenregionale bestuurlijke afspraken vervolgproces 17 februari 2021

In de bovenregionale afspraken zijn we overeengekomen dat de provincies en RES-regio's in een gezamenlijk proces keuzes en mogelijkheden voor windenergie op en rondom de Veluwe uitwerken:

De vervolgstappen vallen uiteen in drie stappen:

1. gezamenlijk feitenonderzoek
2. kansen voor mitigatie
3. expert oordeel ontwijkingskans Wespendif

De inzichten uit bovenstaande vervolgstappen voeden de ontwikkeling van een bovenregionaal ruimtelijke afwegingskader en handelingsperspectief.

Ad a: Veldtellingen

In de gemaakte bovenregionale afspraken worden veldtellingen genoemd. Tellingen in de hele zone van 1-8 km rondom de Veluwe gedurende 2-3 jaar in de periode juni-augustus. Deze veldwaarnemingen zouden mogelijk meer informatie geven over de mate waarin Wespdieven daadwerkelijk gebruik maken van een locatie.

Een verdiepingsslag met de auteurs van de rapportage (bureau Altenburg & Wymenga) heeft geleid tot voortschrijdend inzicht. Het vlieggedrag en ruimtegebruik van de Wespdief zijn grillig en onvoorspelbaar door ruimtelijke en tijdelijke variatie in het voedselaanbod. Daarom is niet aan te geven hoeveel jaar er geteld zou moeten worden voor een garantie op een reëel beeld. Daarom worden er in het kader van de bovenregionale bestuurlijke afspraken geen veldtellingen uitgevoerd.

Ad b: Kansen voor maatregelen ter vermindering van effecten

In het proces zijn tot nu toe diverse mogelijkheden voor mitigatie besproken:

- Stilstandsvoorziening
- Zwart verven van wieken
- Cameradetectiesysteem in combinatie met stilstand

Stilstandsvoorziening

Uit de rapportage blijkt dat vliegbewegingen van de Wespdief in de zone buiten de Veluwe voornamelijk in de maanden juli en augustus plaatsvinden. Het toepassen van een stilstandsvoorziening is voor de Wespdief de meest zekere methode om aanvaringsrisico's te vermijden. Dit blijkt ook uit de rapportage 'Windenergie op en rondom de Veluwe'. Voor de Wespdief is een stilstandsvoorziening in de zone van 1-8 km rondom de Veluwe in de maanden juli en augustus het meest zinvol en effectief in het reduceren van de kans op aanvaring. De precieze duur van de stilstandsvoorziening is afhankelijk van het type windturbine en de afstand tot de Veluwe. Met het voor de rapportage gebruikte model kan zeer precies de benodigde duur van een stilstandsvoorziening voor een windinitiatief worden uitgerekend.

Het zwart verven van een wiek van de turbines

Met het zwart verven van een wiek om de zichtbaarheid te vergroten zijn positieve resultaten behaald in Noorwegen voor de zeearenden. We doen mee aan een onderzoek dat het effect van de zwarte wiek gaat testen in de Eemshaven in Groningen op hier voorkomende vogels in een Nederlandse situatie. Dit onderzoek start in de tweede helft van 2021 en neemt naar verwachting drie tot vier jaar in beslag.

Cameradetectiesysteem i.c.m. stilstand

Met het gebruik van een cameradetectiesysteem i.c.m. het kortstondig stilzetten van een turbine zijn positieve resultaten behaald in Zeeland bij toepassing voor de Zeearend. De Zeearend is echter een veel grotere en daarmee makkelijker te detecteren soort dan de Wespdief. Over de effectiviteit voor het toepassen op de Wespdief zijn twijfels omdat deze soort in grootte veel lijkt op bijvoorbeeld de Buizerd en meeuwen.

Ad c: Expert oordeel ontwijkingskans Wespandief

In de rapportage 'Windenergie op en rondom de Veluwe' wordt gebruik gemaakt van een model waarin de ontwijkingskans van de Wespandief een belangrijke factor is. De ontwijkingskans is de som van de integratie van de kans dat een Wespandief a) een heel windpark ontwijkt én b) een specifieke windturbine binnen een windpark ontwijkt én c) de kans dat een Wespandief een rotorblad van een windturbine ontwijkt. Voor roofvogels waarvan de ontwijkingskans is vastgesteld, is bekend dat deze een range geven van tussen de 95-99,5%. Voor de Wespandief is echter geen wetenschappelijk vastgestelde ontwijkingskans bekend, daarom wordt in het rapport met de meest negatieve ontwijkingskans van 95% gerekend.

Voor de Wespandief is een grote dataset met gps-punten beschikbaar. Deze heeft het model in de rapportage ook gevoed. Uit overleg met de Universiteit van Amsterdam blijkt nu dat deze data niet de juiste dichtheid (hoge resolutiedata) heeft voor het berekenen van de ontwijkingskans. Dit houdt in dat hier aanvullend onderzoek vereist is. Op dit moment bekijken we hiervoor de mogelijkheden. Het is moeilijk vooraf te stellen hoe lang dit onderzoek zal duren. De verwachting is dat het in elk geval meerjarig onderzoek betreft. Ook is duidelijk dat op dit gebied er slechts een klein aantal deskundigen is.